

MOCIÓ DELS GRUPS MUNICIPALS DEL PSC, ICV-EUiA, CiU, ERC-Re-GpE I EL REGIDOR NO ADSCRIT, PROPOSANT L'APROVACIÓ D'UNA DECLARACIÓ DE L'AJUNTAMENT D'ESPLUGUES DE LLOBREGAT RECLAMANT LA RESTITUCIÓ DELS DOCUMENTS DELS SEUS ARXIUS INSTITUCIONALS REQUISATS A LA FI DE LA GUERRA CIVIL I QUE ENCARA ES RETENEN A L'ARXIU DE LA GUERRA CIVIL DE SALAMANCA

És sabut que, amb motiu de la Guerra Civil, els franquistes van establir un gran dispositiu per requisar tota la documentació de les institucions públiques, sindicats, partits i particulars amb la finalitat de dur a terme una forta repressió política.

El 2005 es va aprovar una llei que establí el dret de la Generalitat de Catalunya a recuperar tot el seu patrimoni documental institucional i la resta de documents requisats a entitats i persones particulars amb la finalitat de restituir-la als qui la volguessin recuperar. Aquest procés s'està duent a terme i ja s'ha iniciat el retorn a les persones i entitats espoliades.

D'aquest procés, però, es deixà al marge la documentació municipal. El Ministeri de Cultura es va comprometre a retornar-la directament, cosa que encara no s'ha produït.

La documentació municipal, com la resta, va ser requisada pels diversos organismes dels serveis d'ocupació dirigits pel General Álvarez Arenas, cap de l'administració dels Serveis d'ocupació fins el decret del 10 de juliol de 1939, quan Franco va posar fi a aquesta situació excepcional.

Restes d'aquesta documentació municipal requisada arreu de Catalunya s'han localitzat a l'Arxiu del Govern Civil de Barcelona i al denominat Arxiu de la Guerra Civil de Salamanca.

Un arxiver, per causalitat, va localitzar a l'Arxiu del Govern Civil de Barcelona documents dels ajuntaments de Capellades (Anoia), Falset (Priorat), la Floresta (la Noguera), Marçà (el Priorat), Guissona (la Segarra), Preixens (La Noguera), Pradell i Ventoses (agregat a Preixens), Sant Jaume dels Domenys (Baix Penedès), Sant Sadurní d'Anoia (Alt Penedès), Sarral (la Conca de Barberà), Vallbona d'Anoia (Anoia).

La delegació del Govern, inicialment, es va negar al retorn. Però davant la denúncia pública que va fer la Comissió de la Dignitat, el 29 de juliol de 2010 es van retornar aquest documents.

Tal com s'exposava en la resolució que notificava el seu retorn, la delegació del govern deia que es restituïa al seu legítim propietari "perquè no hi ha cap constància de cap acte administratiu que determini la possessió per part de l'administració de l'Estat."

Malgrat tot, no se sap del cert que no hi hagi en aquest arxiu més documentació d'altres consistoris, ja que la Delegació del govern mai ha permès fer-ne una consulta extensa del seus fons.

Fons que, d'altra banda, haurien de ser gestionats per la Generalitat de Catalunya d'acord amb l'Estatut d'Autonomia.

És notori que el Fons de la "Delegacion del Estado para la Recuperación de Documentos" que es troba a l'Arxiu de la Guerra Civil de Salamanca va ser requisada amb finalitats de persecució política per la "Jefatura de Fuerzas y Servicios de Ocupación", de la qual formava part la DERD.

Per això, un objectiu bàsic va ser la documentació de les institucions públiques.

No consta als arxius dels diversos consistoris que signem aquesta declaració que la retirada de documentació es fes amb alguna causa o base jurídica. No hi ha cap document als nostres arxius que justifiqui i ni tant sols parli de l'acte de requisa.

Per tant, no podem considerar legal ni legítima una requisa feta per la força, basada només en el ban de guerra i, per tant, en contra de les normes jurídiques que regien aquells consistoris elegits democràticament.

Malgrat tot, el Ministeri de Cultura, inexplicablement, es resisteix a retornar els papers.

El preàmbul de la llei 21/2005 de restitució a la Generalitat de Catalunya dels documents requisats amb motiu de la guerra civil, estableix:

"Tot el personal de la DERD es va traslladar a Catalunya quan va ser ocupada. D'allà van transferir les 160 tones de documents requisats a la seu central de recuperació de documents a Salamanca, per confeccionar fitxes d'antecedents polítics que eren utilitzades en els consells de guerra, els Tribunals de Responsabilitats Polítiques, els Tribunals de Depuració de Funcionaris i el Tribunal Especial per a la Repressió de la Maçoneria i el Comunisme.

No obstant això, una gran part dels documents i efectes, com que no tenien valor per a aquesta finalitat, van ser destruïts, i els que la Delegació de l'Estat per a la Recuperació de Documents va identificar com a propietat de persones partidàries del Règim se'ls van retornar.

Finalment, els Serveis Documentals de la dictadura es van suprimir pel Reial decret 276/1977, de 28 d'octubre, quan ja s'havia restablert la Generalitat de Catalunya.

El restabliment de la Generalitat de Catalunya mitjançant el Reial decret llei 41/1977, de 29 de setembre –abans de l'entrada en vigor de la Constitució–, i la derogació expressa de la Llei de 5 d'abril de 1938, també va suposar el renaixement del dret de les seves institucions a recuperar la seva memòria històrica i a la restitució del seu arxiu institucional, per tant, dels documents i efectes confiscats en aquell tràgic període de la història d'Espanya."

Per tant, si la legitimitat de la Generalitat neix des del moment en que és restablerta i recupera tota la seva legitimitat democràtica, també els ajuntaments recuperen la plena legitimitat, després de les noves eleccions democràtiques municipals fetes el 3 d'abril de 1979.

Per això qualsevol mena d'acte administratiu que hagués justificat la requisita, en ser fet en contra de la legalitat vigent per un estat que les sentències del TS de 16-11-1994 i de 25-01-2000 no el considerat un estat de dret, no es pot oposar com a causa per mantenir la retenció d'aquest documents per part del ministeri de Cultura.

En el cas que s'hagués pogut considerar que era administrativament correcte el trasllat de la documentació per a una altra "activitat administrativa", com era la de repressió política feta per la DERD, la documentació s'havia de retornar a l'arxiu d'origen un cop dissolta aquesta activitat l'octubre del 1977.

A més la llei de Patrimoni Històric estableix a l'article 54 que qui hagi tingut documents d'una administració pública per desenvolupar una determinada funció, els haurà de restituir un cop finalitzi la seva funció. Per tant en dissoldre's aquell organisme havia de ser restituïda aquella documentació, com es va retornar alguns documents als ajuntaments durant la vida d'aquell organisme.

Per altra banda, cal remarcar que d'acord amb la llei estatal de patrimoni històric, els documents públics com a part d'aquest patrimoni son imprescriptibles, i per tant sempre poden ser reclamats, sense que l'Estat pugui al·legar l'adquisició de la titularitat per la possessió continuada, possessió que es basa a més en una causa il·legal.

L'acte de requisita fet per la força als arxius d'aquests ajuntaments i sense seguir cap procediment administratiu, va ser a més d'un acte contra dret, un acte contra l'autonomia municipal que es reconeix avui i que, en aquell moment, reconeixia la llei vigent com era la Llei Municipal de Catalunya de 1934.

Tot això hem de concloure:

- 1.- La requisita de la documentació municipal feta el 1938-39 a Catalunya pels diversos la "Jefatura de Fuerzas y Servicios de Ocupación" va ser un acte de força contra el dret vigent.
- 2.- La documentació municipal és propietat indestruïble de la institució, forma part i documenta els seus actes i decisions.
- 3.- Tot organisme ha de retornar la documentació manllevada d'un altre organisme públic un cop feta la funció que tenia encomanada.
- 4.- La llei de patrimoni històric de l'Estat declara la imprescriptibilitat dels documents públics.
- 5.- No hi ha justificació perquè un cop restablerta la legalitat democràtica dels ajuntaments i un cop dissolt l'organisme que va retenir la documentació per usar-la amb finalitats repressives, encara es mantingui retinguda.

6.- La retenció d'aquesta documentació contra la voluntat municipal per reintegrar-la als seus arxius institucionals és un acte contra la legalitat i l'autonomia municipal sobre el seu àmbit competencial i béns propis.

Per tant exigim ja immediata restitució per part del Ministeri de Cultura d'aquesta documentació i de la que encara hi pugui haver a l'arxiu del Govern Civil per tal que sigui reintegrada al nostre arxiu.

D'aquesta declaració es donarà trasllat al Ministeri de Cultura, al Departament de Cultura de la Generalitat, a la Comissió de la Dignitat, a la Comissió de Drets Humans de les NNUU i al Consell internacional d'Arxius.

Esplugues de Llobregat 12 desembre de 2013